

120E

کد کنترل

120

E

دفترچه شماره (1)

صبح جمعه

۹۸/۱۲/۹

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
سازمان سنجش آموزش کشور

«اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می‌شود.»
امام خمینی (ره)

آزمون ورودی دوره دکتری (نیمه‌متمرکز) - سال ۱۳۹۹

رشته تاریخ و تمدن ملل اسلامی - کد (۲۱۳۲)

مدت پاسخ‌گویی: ۱۲۰ دقیقه

تعداد سؤال: ۹۰

عنوان مواد امتحانی، تعداد و شماره سؤالات

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره
۱	مجموعه دروس تخصصی: زبان عربی - تاریخ و تمدن ملل اسلامی	۹۰	۱	۹۰

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

حق چاپ، تکثیر و انتشار سؤالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون، برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز این سازمان مجاز می‌باشد و یا متخلفین برابر مقررات رفتار می‌شود.

۱۳۹۹

* داوطلب گرامی، عدم درج مشخصات و امضا در مندرجات جدول ذیل، به منزله عدم حضور شما در جلسه آزمون است.

اینجانب با شماره داوطلبی با آگاهی کامل، یکسان بودن شماره صندلی خود را با شماره داوطلبی مندرج در بالای کارت ورود به جلسه، بالای پاسخ‌نامه و دفترچه سؤالات، نوع و کد کنترل درج شده بر روی دفترچه سؤالات و پائین پاسخ‌نامه‌ام را تأیید می‌نمایم.

امضا:

■ ■ عین الأصح و الأدق في الجواب للترجمة أو التعريب أو المفهوم (۱-۱۰)

۱- عین الخطأ في المفهوم:

- ۱) ﴿هل لنا من شفعاء فيشفعوا لنا﴾: آیا برای ما شفیعیانی هستند تا ما را شفاعت کنند!
 - ۲) ﴿لا تطغوا فيه فيحلّ عليكم غضبي﴾: در آن از حدّ و اندازه مگذرید که غضب من بر شما فرود آید!
 - ۳) ﴿لولا آخرتني ... فأصدق و أكن من الصالحين﴾: چرا اجل مرا به تأخیر نینداختی ... تا صدقه دهم و از صالحان باشم!
 - ۴) ﴿لما يعلم الله الذين جاهدوا منكم و يعلم الصابرين﴾: خداوند هنوز کسانی را که از شما جهاد کردند و صبر پیشه نمودند، مشخص نکرده است!
- ۲- «ويحك! إن لكل أجل وقتاً لا يعود، و سبباً لا يتجاوز، فلا تعدّ نمثل هذه الكلمات، فإنما نفت الشيطان على لسانك!». عین الصحيح: وای بر تو!

- ۱) هر اجلی را زمانی است که از آن پیش نمی‌افتد، و سببی است که از آن در نمی‌گذرد، پس به چنین سخنانی باز نگرد، که آن فقط شیطان بود که بر زبانت دمید!
- ۲) هر سررسیدی را اجلی است معین که از آن نمی‌گذرد، و سببی دارد که از آن تجاوز نمی‌کند، پس چنین کلماتی دیگر باز نگردد، چه آن دمیدن شیطان می‌باشد بر زبان تو!
- ۳) هر مهلتی را زمانی است معین که از آن نمی‌گذرد، و علتی است که از آن عبور نمی‌کند، پس دیگر این چنین سخن مگو، که این شیطان بود که چنین حرفی را بر زبانت جاری ساخت!
- ۴) هر زمانی را مهلتی است که از آن تجاوز نمی‌کند، و علتی است که از آن در نمی‌گذرد، پس بار دیگر به مثل این کلمات باز نگرد، زیرا تنها شیطان است که بر زبانت دمیده است!

۳- «أنا لا أحب أن أخدع نفسي عن نفسي، كما لا أحب أن أخدع الناس عنها!». عین الصحيح في المفهوم:

- ۱) من دوست ندارم درباره نفس خویش خودم را فریب دهم، همچنانکه دوست ندارم مردم را گمراه کنم!
- ۲) من دوست ندارم خودم به خودم دروغ بگویم، چنانکه دوست ندارم دیگران را درباره خود گمراه کنم!
- ۳) من تمایلی ندارم از خودم به خودم نیرنگ بزنم، همانطور که دوست ندارم دیگران را فریب دهم!
- ۴) من میل ندارم به خودم دروغ بگویم، چنانکه دوست ندارم دیگران درباره آن دروغ بگویند!

۴- « و من لا یغض عینه عن صدیقه و عن بعض ما فیه، یمت و هو عاتب! »:

- ۱) هر آنکس که از دوست خود و از برخی عیوبی که در اوست چشم‌پوشی نکند، در حال سرزنش کردن می‌میرد!
- ۲) هر کس چشمان خود را بر عیب‌هایی که در بعضی دوستان وی است نبندد، در حال عتاب از دنیا می‌رود!
- ۳) آنکه بخاطر دوست خویش از بعضی عیوبی که در اوست اغماض نکند، در حالی می‌میرد که سرزنش کننده است!
- ۴) هر که چشم خویش را از عیب‌هایی که در دوست خود می‌بیند اغماض نکند، در حالی از دنیا می‌رود که عتاب کننده است.

۵- « و لو رأتی فی نار مسعرة ثم استطاعت، لزدت فوقها حطباً! »:

- ۱) اگرچه مرا در حال سوختن در آتش ببیند، توانایی دارد هیزم آن را اضافه کند!
- ۲) هرگاه مرا افروخته در آتشی ببیند، سپس اگر بتواند هیزم بر آن می‌گذارد!
- ۳) چنانچه مرا در آتش سوزان ببیند، می‌تواند هیزم آن را افزون سازد!
- ۴) اگر مرا در آتشی افروخته ببیند و بتواند، هیزم بر آن می‌افزاید!

۶- « و وضع الندی فی موضع السیف بالعلی مضر، کوضع السیف فی موضع الندی! ». عین غیرالمناسب لمفهوم البیت:

۱) گرچه احسان نکوست از کم و بیش	ظلم باشد به غیر موضع خویش!
۲) نیکی ار در محل خود نبود	ظلم خوانندش ار چه بد نبود!
۳) نیکی کنی بجای تو نیکی کنند باز	ور بد کنی بجای تو از بد بتر کنند!
۴) نکوئی با بدان کردن چنان است	که بد کردن بجای نیک مردان!

۷- « من یزرع الشوک لا یحصد به العنبا! ». عین الأكثر مناسبة (معنی و لفظاً):

۱) از نی بویا شکر نخوری!	۲) بدی را بد بود آخر مکافات!
۳) ز زمین شوره سنبل برنیاید!	۴) خرما نتوان خورد از این خار که کشتیم!

۸- « چگونه می‌توان با چیزی که در وجودش نیازمند تو است، بر تو استدلال کرد! »:

- ۱) کیف الاستدلال بوجودك بما مفتقر إلى وجودك!
- ۲) کیف یستدلّ علیك بما هو فی وجوده مفتقر إليك!
- ۳) کیف یمكن الاستدلال عنك بواسطة التی محتاج إليك!
- ۴) کیف نستطیع أن نستدلّ بوجودك بمن هو محتاج إلى وجودك!

٩- « مسألة اسلام در بينش معتقدانش، از رهبري گرفته تا رهروي، مسألة دعوتی است زنده و پويا در همه سطوح! »:

(١) في معتقد المؤمنين بالاسلام، إنه مسألة الدعوة الحية النشيطة على سطح القاعدة حتى القيادة و على جميع الأصعدة!

(٢) في وعي المؤمنين بالاسلام، إنه مسألة الدعوة الحية النشيطة على سطح الزعيم حتى القاعدة و على جميع السطوح!

(٣) إن مسألة الإسلام في معتقد المعتقدين به و على سطح الزعامة حتى التبعية، إنها مسألة دعوة نشطة و حية على جميع السطوح!

(٤) إن مسألة الإسلام في وعي المؤمنين به على مستوى القيادة حتى القاعدة، هي مسألة دعوة نشطة و متحركة في كل صعيد!

١٠- « نفوذ و توسعه دانش و فرهنگ اسلامي در اروپا، یکی از عوامل اصلي ظهور رنسانس در قرن ١٥ بوده است! »:

(١) كان نفوذ و انتشار العلم و الثقافة الإسلامية في أوروبا أحد العوامل الرئيسية لحدوث النهضة العلمية في القرن الخامس عشر!

(٢) إن نفوذ و توسيع العلم و الثقافة الإسلامية في بلاد أوروبا كان من العوامل الأصلية لبروز النهضة الثقافية في قرن الخامس عشر!

(٣) كان لنفوذ و توسعه العلوم و الثقافات الإسلامية في أوروبا العامل الرئيسي لإيجاد الانبعاث الثقافي في القرن الخامس عشر!

(٤) إن النفوذ و النشر للعلم و الثقافة الإسلامية في أوروبا هو العامل الأصلي في حصول الانبعاث الثقافي في قرن الخامس عشر!

■ ■ عین المناسب للجواب عن التشكيل (١١-١٣)

١١- « كم الساعة الآن و كم دقيقة انتظرتني؟ الساعة الآن الثانية إلا خمس دقائق! ». عین الخطأ:

(١) الساعة . الآن . إنتظرت . خمس . دقائق

(٢) كم . الساعة . دقيقة . إنتظرت . الثانية

(٣) كم . دقيقة . إنتظرت . الساعة . خمس

(٤) دقيقة . الآن . إنتظرت . الثانية . خمس

١٢- عین الصحیح:

- ١) اِخْفِضْ لَهُمْ جَنَاحَكَ وَ اَلِنْ جَانِبَكَ وَ اَبْسُطْ لَهُمْ وُجْهَكَ،
- ٢) وَ اَسِ بَيْنَهُمْ فِي اللّٰحِظَةِ وَ النَّظَرَةِ، حَتَّى لَا يَطْمَعَ الْعُظَمَاءُ فِي حَيْفِكَ لَهُمْ،
- ٣) وَ لَا يَيَاسُ الضُّعْفَاءُ مِنْ عَدْلِكَ عَلَيْهِمْ، فَإِنَّ اللّٰهَ تَعَالَى يُسْأَلُكُمْ مَعَشَرَ عِبَادَةٍ،
- ٤) عَنِ الصَّغِيرَةِ مِنْ أَعْمَالِكُمْ وَ الْكَبِيرَةِ، وَ الظَّاهِرَةِ وَ الْمَسْتَوْرَةِ، فَإِنَّ يُعَذَّبُ فَأَنْتُمْ أَظْلَمُ!

١٣- عین الخطأ:

- ١) يُقَالُ إِنَّ الْمُرَادَ بِهَذِهِ الْآيَةِ تَضْمِينُ الْإِسْتِعَانَةِ،
- ٢) وَ مَنْ تَرَكَ هَذِهِ الْآيَةَ فِي صَلَاتِهِ بَطَلَتْ الصَّلَاةُ،
- ٣) سِوَاءَ كَانَتْ فَرْضًا أَوْ نَفْلًا، كَمَا يَجِبُ الْجَهْزُ بِهَا وَ لَا يَجُوزُ الْخَفْتُ،
- ٤) إِلَّا أَنْ جَمِيعَ هَذِهِ الْمَسَائِلِ خِلَافٌ فِيهَا بَيْنَ الْفُقَهَاءِ!

■ ■ عین الصحیح عن الإعراب و التحليل الصرفي (١٤-١٨)

١٤- ﴿ فَكَيْفَ تَنْقُونَ، إِنْ كَفَرْتُمْ، يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ۖ ﴾. عین الصحیح:

- ١) يَوْمًا: مفعول به لفاعل « تَنْقُونَ » و منعوت لجملة « يجعل ... » و الرابط محذوف، تقديره « يجعل فيه ... »
- ٢) الولدان: اسم متنى مذكر، و فاعل لفاعل « يجعل » و مرفوع بالألف، و « شيبًا » مفعول به و منصوب
- ٣) شيبًا: جمع « أشيب » و صفة مشبهة و لا مؤنث له على وزن فعلاء، و نعت و منصوب بالتبعية
- ٤) تَنْقُونَ: فعل مضارع من باب تفاعل، لفيف مفروق و له إبدال الواو إلى التاء ثم إدغام التاءين

١٥- « إِذَا أَنْتَ رُمِيتَ بَعْدَاوَةَ فَلَا تِيَّاسَنَّ! ». عین الصحیح:

- ١) تِيَّاسَنَّ: فعل مضارع مجرد ثلاثي، و مبني على الفتح لوجود نون التوكيد الثقيلة و مجزوم محلاً بحرف « لا » الناهية و فاعله ضمير النون البارز
- ٢) أَنْتَ: ضمير منفصل مرفوع و نائب الفاعل و في محل رفع، و هو مبذل من ضمير التاء المتصل، و الجملة فعلية و في محل جرّ، مضاف إليه
- ٣) رُمِيتَ: فعل ماضٍ مبني للمجهول أو مبني للمفعول، و نائب فاعله ضمير التاء البارز، و الجملة فعلية و خبر و في محل رفع
- ٤) إِذَا: اسم غير متصرف من أدوات الشرط الجازمة، و ظرف غير متصرف أو مفعول فيه للزمان، متعلقه فعل « رُمِيتَ »

١٦- « لو أنهم كانوا يلاقون مثل ما نَلَقِي، لكانوا في المضاجع مثلنا! ». عَيْن الصحيح:

- (١) يُلاقون، نَلَقِي: مضارع من باب مفاعلة، معتل و لقيف مفروق، إعلاله بالحذف
 - (٢) كانوا: اسمه ضمير الواو؛ خبره (الاولي): يلاقون؛ (الثانية): في المضاجع
 - (٣) المضاجع: منتهى الجموع و ممنوع من الصرف، و منعوت للنعت «مثلنا»
 - (٤) مثل: الاولي: مفعول به و منصوب؛ الثانية: خبر «كان» المفرد و منصوب
- ١٧- « أعزز بنا و أكف، إن دُعينا يوماً إلى نصره من يلينا! ». عَيْن الخطأ:

- (١) أكف: فعل جامد لإنشاء التعجب على وزن الأمر، مبني على حذف حرف العلة، فاعله الضمير المستتر فيه وجوباً تقديره « أنت »
 - (٢) أعزز: فعل جامد لإنشاء التعجب على وزن الأمر، مضاعف و ممتنع الإدغام، فاعله ضمير « نا » المجرور في اللفظ بالباء الزائدة، و الجملة فعلية
 - (٣) يلي: فعل مرفوع بضمّة مقدّرة و فاعله الضمير المستتر فيه جوازاً تقديره « هو » و الجملة فعلية و صلة للموصول « من » و عائدها الضمير المستتر
 - (٤) دعينا: فعل ماضٍ مجرد ثلاثي و مبني للمجهول أو للمفعول، معتل و ناقص و إعلاله بالقلب، نائب فاعله ضمير « نا » البارز، و الجملة فعلية و شرطية
- ١٨- « و لم أر كالمعروف، أمّا مذاقه فحلّو، و أمّا وجهه فجميل! ». عَيْن الخطأ:

- (١) أمّا: حرف شرط و تفصيل، مذاق: مصدر ميمي و مبتدأ و مرفوع و خبره المفرد « حلّو » و اقترانه بالفاء واجب
- (٢) كالمعروف: الكاف اسم بمعنى « مثل » مفعول به و منصوب محلاً لفعل « أر »، المعروف: اسم مفعول و مضاف إليه و مجرور
- (٣) أر: مضارع من مزيد ثلاثي (باب إفعال)، معتل و ناقص، و له إعلال حذف الهمة وجوباً، مجزوم بحذف حرف العلة
- (٤) لم أر: « لم » حرف نفي و نقل، « أر »: للمتكلم وحده من فعل مجزئ ثلاثي، فاعله الضمير المستتر فيه وجوباً تقديره « أنا » و الجملة فعلية

■ ■ عَيْن المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (١٩-٣٠)

١٩- عَيْن الصحيح للفرغ: إنَّ المصدر «إِتْمَار» مأخوذ من مادة

- (١) « يمر » و لا غير
- (٢) « يمر » أو « متر »
- (٣) « أمر » و لا غير
- (٤) « أمر » أو « ومر »

٢٠- « عُدَاة - أرزَاء - عُدَاء - مبراة ». عَيْن الصحيح في الأوزان:

- (١) فُعْلة . فُعْلاء . فُعْلاء . مِفْعلة
- (٢) فُعْلة . أفعال . فَعَال . مِفْعلة
- (٣) فُعَال . فُعْلاء . فُعْلاء . مِفْعَال
- (٤) فُعَال . أفعال . فَعَال . مِفْعَال

٢١- عین ما کله ممنوع من الصرف:

- (١) طوس . حضر موت . أرمل
(٢) بلخ . لیال . حمزة
(٣) شوش . ثلاث . تلفزيون
(٤) هند . جوعی . منادرة

٢٢- عین الصحيح في التصغير:

- (١) ميعاد ← مُبْعِد / شاعر ← شُويعر
(٢) مُوقِظ ← مُوقِظ / مَوْعِد ← مَوْعِد
(٣) أرض ← أَرْضَة / أْحْلَى ← أَحْلِي
(٤) شمس ← شَمْسَة / مَرِيَم ← مَرِيَم

٢٣- ﴿لولا أن من الله علينا﴾. عین الصحيح في نوع « أن »:

- (١) موصول حرفي
(٢) زائدة للتأكيد
(٣) مخففة من الثقيلة
(٤) مفسرة لما قبلها

٢٤- عین « كم » لا يمكن أن تكون استفهامية:

- (١) كم إجابة أجبته حتى الآن!
(٢) كم ساع بينكم في الصف!
(٣) كم بشرى أبشرتهم بها!
(٤) كم طالعت من كتب مفيدة!

٢٥- عین الخطأ في جواب الشرط:

- (١) إن قمت بهذا المسعى المحمود فوالله تلهج الألسنة بذكرك!
(٢) إن تخلص لله العمل والله يضاعف لك الأجر أضعافاً!
(٣) الكتاب والله إن تطالعهُ فهو خير جليس!
(٤) والله إن إنقيتم ليجعلن الله لكم مخرجاً!

٢٦- عین الخطأ (في باب العدد):

- (١) متى تُعيد لي ألف التومان الذي أسلفته إياك من قبل؟
(٢) متى تُعيدني لي الاثني عشر كتاباً الذي أعرتها إياك؟
(٣) إني لم أطلع حتى الآن الإحدى والعشرين مقالة التي استعرتها من المكتبة!
(٤) إني لم أطلع الكتب الثلاثة والخمس مقالات التي استعرتها من المكتبة حتى الآن!

٢٧- عین الواو لا تكون إلا معية:

- (١) كل طالب و جهده متلازمان في العمل!
(٢) إن الله يرزقنا و إياكم لو كنا كادحين!
(٣) نجحت و اثنتين من زميلاتي في الامتحان!
(٤) بعد غياب الشمس طلع النجم و القمر في السماء!

٢٨- عین الخطأ (في باب الاختصاص):

- (١) عليكم معشر الطلبة نعمتم!
(٢) علي أيها البطل يعول في القتال!
(٣) عليهم الأبطال تعتمد الأمة!
(٤) بنا رجال الغد تتعلق آمال الأمة!

۲۹- عین الخطأ (في باب التنازع):

- (۱) اجتهدت و أكرمتهما الطَّالبتان!
 (۲) قامت و قعدن المؤمنات في الصلاة!
 (۳) أيدناهم و أيدنا المواطنين!
 (۴) جاهدوا و انتصر المسلمون في طريق الحق!

۳۰- عین الخطأ للفرغ: « سيفوز طلبية الصف بجوائز و لا سيما ... منهم! »

- (۱) المجد (۲) المجد (۳) المجدون (۴) المجدين

۳۱- کدام گزینه درباره «سلاجقه روم»، درست است؟

- (۱) نخستین امیر سلاجقه روم سلیمان شاه بن قُتلمُش بود و امیران این حکومت از ۴۶۷ تا ۷۰۷ ق. حکمرانی کردند.
 (۲) سلسله تبار سلاجقه روم به تُش بن اَلبارسلان می‌رسد و امیران این شاخه سلاجقه از ۴۷۰ تا ۵۱۱ ق. حکمرانی کردند.
 (۳) سلاجقه روم به نیابت از سلطان طغرل سلجوقی از ۴۶۰ ق. تا اواخر سده هفتم حکومت کردند و نخستین امیرشان قُتلمُش بود.
 (۴) مؤسس حکومت سلاجقه روم اَلبارسلان بود که در ۴۶۳ ق. امپراطور بیزانس را شکست داد و جانشینانش تا ۶۹۹ ق. حکمرانی کردند.

۳۲- با شکست سپاه صفوی از سپاه عثمانی در نبرد چالدران کدام منطقه از قلمرو دولت صفوی جدا و به قلمرو دولت عثمانی ضمیمه گردید؟

- (۱) بغداد (۲) گرجستان (۳) تبریز (۴) دیاربکر

۳۳- کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) القاص میرزا برادر شاه عباس و والی شیروان بر ضد او شورید و به سلطان عثمانی پیوست.
 (۲) القاص حاکم شیروان و برادر شاه طهماسب بود و پس از خیانت به او، به سلطان عثمانی پیوست.
 (۳) سام میرزا برادر شاه طهماسب و حکمران خراسان همراه عثمانی‌ها به دسیسه‌چینی ضد برادرش پرداخت.
 (۴) در حمله سپاه عثمانی به فرماندهی سلطان سلیمان به آذربایجان القاص میرزا برادر شاه طهماسب او را همراهی کرد.

۳۴- با کدام اقدام امویان اصل مشورت و مشارکت سیاسی در جامعه اسلامی برای همیشه منتفی گردید؟

- (۱) موروثی کردن خلافت (۲) سیاست تفضیل عرب بر موالی
 (۳) کوتاه کردن دست همه قبایل یمنی از قدرت (۴) سرکوب همه قیام‌ها و جنبش‌های سیاسی

۳۵- پس از مرگ یزید بن معاویه و کناره‌گیری معاویه بن یزید بن معاویه از خلافت، امویان با هم‌پیمانی با کدام نیروی سیاسی - اجتماعی توانستند همچنان مستند قدرت و خلافت را در انحصار خود گیرند؟

- (۱) مردم شام (۲) قبایل عدنانی
 (۳) قبایل یمنی (۴) موالی ایرانی و غیرایرانی

۳۶- رسول خدا (ص) چه زمانی و چرا فرمودند: «خدا مرا برای فراهم ساختن دنیا و دل بستن به آن مبعوث نکرده، بلکه مرا فرستاده تا پیام او را برسانم و به سوی او رهبری کنم»؟

- (۱) پس از گسترش دعوت در مکه، حبشه و طائف و نگرانی قریش از آن
 (۲) پس از دعوت همگانی که قریش پیشنهاد مال به او دادند تا دست از دعوت بردارد.
 (۳) پس از دعوت عشیره اقریبین که نزدیکان او پیشنهاد مال و اموال به او دادند تا دست از دعوت بردارد.
 (۴) پس از شکسته شدن پیمان قریش و خروج بنی‌هاشم و بنی‌مطلب از شعب ابی‌طالب تا مانع گسترش دعوت شوند.

۳۷- در جریان کدام غزوه منافقان قصد توطئه قتل رسول خدا (ص) را طراحی کردند؟

- (۱) تبوک (۲) هوازن
 (۳) فتح مکه (۴) بنی‌المصطلق

- ۳۸- کدام گزینه مبنای اصلی دستیابی ابوبکر به خلافت بود؟
 (۱) سبقت در گروش به اسلام
 (۲) اصل و اعتبار قریشی بودن
 (۳) نسبت خویشاوندی با پیامبر
 (۴) شیخیت و کارآزمودگی
- ۳۹- کدام مورد درباره ریشه اصلی مشکلات و انحرافات تدریجی در تاریخ اسلام پس از رحلت رسول خدا(ص) درست است؟
 (۱) رقابت و کشمکش‌های قبیله‌ای که همواره مؤثر در انتخاب خلیفه و حاکمان بلاد اسلامی بود.
 (۲) در سقیفه، مسئله سران و بزرگان مسلمان این نبود که حکومت و جامعه اسلامی چگونه باید اداره شود.
 (۳) رقابت‌های قبیله‌ای و بعداً قومی سبب بروز اختلاف و از میان رفتن وحدت اجتماعی و سیاسی مسلمانان گردید.
 (۴) اساساً تنوع قبیله‌ای و قومی موجود در جهان اسلام، بدون ایده و طرحی وحدت‌بخش در تعالیم اسلام مشکلات و انحرافات را دامن می‌زد.
- ۴۰- کدام یک از اقوام، از عرب باندۀ بودند و هر یک در کدام منطقه جزیره العرب ساکن بود؟
 (۱) حِمیر و کَهَلان - حِمیر در جنوب و کَهَلان در شمال
 (۲) حِمیر و کَهَلان - حِمیر در شمال و کَهَلان در جنوب
 (۳) قوم عاد و ثمود - عاد در شمال و ثمود در جنوب
 (۴) قوم عاد و ثمود - عاد در جنوب و ثمود در شمال
- ۴۱- اساس قدرت کدام یک از حکومت‌های مسلمان در مغرب بر بنیان قبایل هفت‌گانه و تعیین اصحاب عشره و سپس اصحاب خمسین به عنوان مشاوران حاکم بود؟
 (۱) موحدین
 (۲) مرابطین
 (۳) حفصیان
 (۴) ادریسیان
- ۴۲- اقدام مهم فرهنگی حکم بن عبدالرحمن اموی (۲۵۰-۳۶۶) در اندلس چه بود؟
 (۱) تأسیس مدارس
 (۲) استنساخ قرآن و کتب حدیث
 (۳) پشتیبانی مالی از فقها و محدثان
 (۴) گردآوری کتاب‌ها و تشکیل کتابخانه
- ۴۳- در خصوص اقدامات محمد بن ابی عامر با هدف تثبیت قدرت سیاسی خود، کدام گزینه نادرست است؟
 (۱) کاهش قدرت حاکمان محلی و ثغور
 (۲) واگذاری مناصب حجابیت و وزارت به فرزندان
 (۳) استفاده از توان سیاسی بزرگان صقالبه
 (۴) تأسیس قصرالزاهره در مقابل قصرالزهراء
- ۴۴- «خلیج امیرالمومنین» را در مصر چه کسی و با کدام هدف ساخت؟
 (۱) عمرو عاص - رساندن آذوقه به مدینه
 (۲) فرزند عبدالله بن زبیر - رساندن داوطلبان جنگی به مکه
 (۳) محمد بن طفج - گسترش تجارت و تسلط بهتر بر مکه و مدینه
 (۴) احمد بن طولون - گسترش تجارت و دسترسی آسان به دریای سرخ
- ۴۵- نخستین جنگ عثمانی - مملوکی کدام و پیامد آن چه بود؟
 (۱) هجوم سلطان سلیم به شام - از دست رفتن کل شام
 (۲) جنگ دریایی در مدیترانه - الحاق قبرس به قلمرو عثمانیان
 (۳) حمله عثمانیان به حلب - از دست رفتن شهرهای شمالی شام
 (۴) حمله عثمانیان به کیلیکیه - برقراری آتش‌بس و بازگشت حاکمیت ممالیک

۴۶- با اعلام خلافت حافظ‌الدین الله، کدام گروه اسماعیلیان از خلافت فاطمی مصر جدا شدند؟

- ۱) اسماعیلیان یمن که به «طیبی» موسوم شدند.
- ۲) اسماعیلیان شام که به «دروزی» موسوم شدند.
- ۳) اسماعیلیان ایران و شام که «نزاری» نام گرفتند.
- ۴) اسماعیلیان مغرب که بعدها «سلیمانی» لقب گرفتند.

۴۷- کدام مورد از ویژگی‌های دوره «زنگیان و ایوبیان» نیست؟

- ۱) روی آوردن به سنی‌گری
- ۲) ادامه نظام اقطاع سلجوقی
- ۳) ارتقای جایگاه عالمان دینی در حاکمیت
- ۴) یکسان‌سازی ترکیب قومی لشکریان

۴۸- کدام گزینه درباره «روابط ایوبی - صلیبی» نادرست است؟

- ۱) جنگ سوم صلیبی واکنش پاپ و پادشاهان اروپایی به آزادسازی بیت‌المقدس بود.
- ۲) پیروزی صلاح‌الدین ایوبی در نبرد حطین موجب آزادسازی مناطق وسیعی از سرزمین‌های اشغالی و باز پس‌گیری بیت‌المقدس شد.
- ۳) حرکت سپاه بارباروس به سوی شام موجب وحشت مردم شد و نقش عمده‌ای در پیروزی صلیبیان در جنگ سوم صلیبی داشت.
- ۴) ریچارد شیردل شهرهای مهم بندری از عکا تا عسقلان را از تصرف صلاح‌الدین خارج کرد و مشکلات دو طرف موجب انعقاد صلح رمله شد.

۴۹- روابط کدام دولت، همواره با خلافت عباسی دوستانه بود؟

- ۱) طولونیان
- ۲) زیاریان
- ۳) صفاریان
- ۴) اخشیدیان

۵۰- کدام گزینه از عوامل سرازیر شدن ترکمانان به آذربایجان، پس از استقرار سلجوقیان نیست؟

- ۱) دره‌های حاصلخیز و قابل کشت آذربایجان
- ۲) مراتع مناسب برای احشام صحراگردان آذربایجان
- ۳) امکان عمل به سنت دیر پای غزا با کفار از این منطقه
- ۴) پیوستگی زبانی و فرهنگی ترکمانان با مردم آذربایجان

۵۱- کدام خاندان حکومتگر، خراجگزار سلجوقیان و خوارزمشاهیان بودند؟

- ۱) اتابکان کرمان
- ۲) احمدیلیان مراغه
- ۳) اتابکان سلغری فارس
- ۴) ایلدگزیان آذربایجان

۵۲- در دوره نخستین سلاطین ایلخانی، در دستگاه حکومتی کدام گروه‌ها با هم رقابت می‌کردند؟

- ۱) ایرانیان و تورانیان
- ۲) شاهزادگان مغول و ایرانیان
- ۳) ترکمانان و شاهزادگان مغول
- ۴) اشراف فتودال ایلی و شاهزادگان مغول

۵۳- نبرد «عین جالوت» در چه سالی رخ داد و پیامد آن چه بود؟

- ۱) ۶۵۸ - پایان پیشروی مغولان به سوی سرزمین‌های غربی جهان اسلام
- ۲) ۶۵۸ - صرف‌نظر کردن مغولان از رویارویی با ممالیک برای همیشه
- ۳) ۶۶۵ - همسایگی مغولان و ممالیک و آغاز سلسله‌ای از درگیری‌ها
- ۴) ۶۶۵ - پایان باور به شکست‌ناپذیری مغولان

۵۴- کدام گزینه از اقدامات تیمور در جریان یورش هفت ساله نیست؟

- ۱) حمله به گرجستان
- ۲) تصرف شهر سیواس
- ۳) تصرف ابلستن و ملاطیه
- ۴) حمله به اصفهان و کشتار مردم

۵۵- کدام گزینه، نتیجه سیاست استخدام گسترده ترکان در دستگاه خلافت عباسی از سوی معتصم نبود؟

- ۱) خارج شدن خلافت از مسیر عربی - ایرانی پیشین
- ۲) تضعیف قدرت خلافت و پیدایش حکومت‌های مستقل
- ۳) نارضایتی برخی از عرب‌ها و برپایی قیام‌هایی برضد معتصم
- ۴) کوتاه شدن کامل دست ایرانیان از خلافت و خشکیدن سرچشمه‌های علوم عقلی

۵۶- کدام اتفاق مهم در دوره خلافت مسترشد، در دستگاه خلافت عباسی رخ داد؟

- ۱) بازگرداندن نسبی قدرت خلیفه
- ۲) افزایش قدرت سلاجقه و ضعف خلافت
- ۳) کوشش خلیفه برای برقراری مناسبات دوستانه با سلجوقیان
- ۴) گسترش نفوذ سلاجقه در شرق و عدم دخالت در امور عراق

۵۷- مهم‌ترین اقدام محمد بن علی در جریان دعوت عباسیان چه بود؟

- ۱) سپردن امر دعوت به ابوسلمه خلال
- ۲) گسترش دعوت در مناطق عربی
- ۳) اعزام ابومسلم به خراسان
- ۴) تشکیل شبکه مخفی دعوت

۵۸- قلمرو سامانیان میان کدام حکومت‌ها تقسیم شد؟

- ۱) غزنویان - آل بویه
- ۲) قراخانیان - غزنویان
- ۳) قراختائیان - غزنویان
- ۴) آل بویه - آل زیار

۵۹- عمده توان سامانیان از دوره نصر اول تا پایان این حکومت، صرف کدام مسئله شد؟

- ۱) جنگ با کافران در مرزهای شرقی
- ۲) رویارویی با خطر روزافزون غلامان ترک
- ۳) مقابله با توطئه‌چینی‌های خلافت عباسی
- ۴) دفع خطر سلسله‌های شیعی مذهب در مرزهای غربی

۶۰- کدام عبارت درباره مناسبات صفاریان و خلیفه عباسی نادرست است؟

- ۱) صفاریان برای کسب مشروعیت از خلیفه هیچ کوششی نکردند.
- ۲) صفاریان پس از شکست‌دادن طاهریان، برای جلب نظر و اعتماد خلیفه عباسی کوشیدند.
- ۳) صفاریان برای سرکوب خوارج که دشمنان خلیفه عباسی بودند کوشش‌های بسیاری کردند.
- ۴) یعقوب لیث و برادرش عمرو، پس از فتوحات خود در نواحی شرقی، هدایایی برای خلیفه می‌فرستادند.

۶۱- تمدن اسلامی، حاصل کدام فرایند تاریخی بوده است؟

- ۱) فهم و تفسیر مسلمانان از نصوص دینی قرآن و سنت
- ۲) ترکیب آموزه‌های اسلامی با موارث تمدنی دیگر اقوام و ملل
- ۳) رشد و شکوفایی آموزه‌های اسلامی در متن حیات تاریخی مسلمانان
- ۴) ترکیب موارث تمدنی دیگر اقوام و ملل در فضای سیاسی جهان اسلام

۶۲- کدام گزینه درباره نقش و تأثیر آموزه‌های قرآن و سنت در شکل‌گیری هنرهای اسلامی بنابر اقتباس از موارث هنری دیگر اقوام درست است؟

- ۱) در نیازسنجی نهاد و نظام سیاسی مسلمانان از موارث اخذ شده هنری دیگر اقوام همچون ابنیه درباری و دیوانی تأثیرگذار بود.
- ۲) با تأکید بر نفی هرگونه مفاهیم و مظاهر شرک‌آلود در موارث هنری اقوام، همه اشکال و کارکردهای آن‌ها را تأیید کرد.
- ۳) در معنابخشی و ارزش‌گذاری بر هنرهای اسلامی مأخوذ از موارث دیگر اقوام، تأثیرگذار بود.
- ۴) بنا به اصل نیاز اجتماعی، در تجویز رواج همه اشکال هنری دیگر اقوام نقش و تأثیر داشت.

- ۶۳- هنر شهرسازی اسلامی به دست مسلمانان در ساخت کدام شهر نمود خاص و جامعی پیدا کرد؟
 (۱) بغداد (۲) مدینه (۳) کوفه (۴) فسطاط
- ۶۴- ترکیب آموزه‌های مفهومی و ارزشی هنر اسلامی با سنت‌ها و موارث هنر و معماری ایرانی، پس از فتح کدام منطقه ایران آغاز شد؟
 (۱) فارس (۲) آذربایجان (۳) ایالت جبال (۴) خراسان بزرگ
- ۶۵- ایجاد مناره‌های حلزونی یا زیگوراتی، تحت تأثیر کدام سبک معماری پدید آمده و دو نمونه بارز آن در معماری اسلامی کدام است؟
 (۱) رومی - جامع بغداد و ابی‌دلف (۲) رومی - جامع ابن طولون و زیتونه
 (۳) ایرانی - جامع سامراء و ابی‌دلف (۴) ایرانی - جامع سامراء و ابن طولون
- ۶۶- کدام گزینه درباره «دیوان النفقات» نادرست است؟
 (۱) در عهد عباسیان ایجاد شد. (۲) به هزینه‌های دارالخلافه رسیدگی می‌کرد.
 (۳) به هزینه‌های همه دولین رسیدگی می‌کرد. (۴) به هزینه‌های شخصی خلیفه رسیدگی می‌کرد.
- ۶۷- منظور از «بیت‌المدرس» در عبارت «ما کان فی خزانه کتب یحیی و فی بیت مدرسه کتاب الآ و له فیه ثلاث نسخ» چیست؟
 (۱) مدرسه (۲) حجره مدرسه (۳) قرائت خانه (۴) خانه مدرس
- ۶۸- در مرحله آغازین تاریخ مدارس، کدام تحول در روش‌های تدریس و متون آموزشی رخ داد؟
 (۱) روش‌های قدیمی مانند سماع و املاء کنار گذاشته شد و روش‌های جدید مانند مناظره گسترش یافت.
 (۲) آموزش متون درسی علوم دخیله ممنوع شد و روش‌های تدریس متن محور گسترش یافت.
 (۳) تحولی در روش‌ها و متون پدید نیامد و همچنان از سنت‌های پیشین پیروی می‌شد.
 (۴) روش‌های آموزشی و متون درسی در انحصار مذاهب فقهی درآمد.
- ۶۹- عوامل اصلی فراگیر نشدن رویکرد صوفیانه در نظام تعلیمی مسلمانان چه بود؟
 (۱) فردگرایی و نادیده انگاشتن علم حصولی و زندگی دنیوی
 (۲) نبود مقررات و ضوابط مشخص میان مرید و مراد و تسلیم‌پذیری مطلق مرید
 (۳) پایبند نبودن طریقت‌های صوفیانه به شریعت اسلامی و مخالفت‌های شدید شریعت‌مداران با آنان
 (۴) عدم اقبال عامه مردم از ریاضت‌های صوفیانه که موجب اختلال در زندگی روزمره و بهره‌مندی از مواهب دنیایی می‌شد.
- ۷۰- کدام رویکرد تعلیم و تربیتی، در تمدن اسلامی آثار بیشتری در وضع فرهنگی و اجتماعی به جا گذاشته است؟
 (۱) کلامی (۲) فقهی - اخلاقی (۳) فلسفی (۴) صوفیانه
- ۷۱- «عجایب المخلوقات» احمد طوسی، حاوی نقشه‌های کدام مناطق است؟
 (۱) همه اقلیم دارالاسلام براساس چهارده اقلیم مقدسی
 (۲) همه اقلیم دارالاسلام براساس بیست اقلیم اصطخری
 (۳) نقشه عالم یا همان ربع مسکون به علاوه نقشه هفت دریا
 (۴) دریای خزر، دریای روم، خلیج فارس و دو ایالت جبال و سند
- ۷۲- ارتباط اقیانوس هند با اقیانوس اطلس از طریق تنگه‌هایی در جنوب جبال‌القمصر، نخستین بار از سوی کدام جغرافیدان مطرح گردید؟
 (۱) ابوریحان بیرونی (۲) بطليموس قلوذی (۳) شریف ادریسی (۴) مسعودی
- ۷۳- نقشه عالم که بر شبکه‌ای از خانه‌های مربع شکل ۵ درجه‌ای ترسیم شده، از آن کدام جغرافیدان مسلمان است؟
 (۱) مستوفی (۲) حافظ ابرو (۳) ادریسی (۴) بیرونی

- ۷۴- کدام یک از سرزمین‌های مفتوحه، منبع غنی معادن طلا برای فاتحان مسلمان بود؟
 (۱) عراق و مصر
 (۲) مغرب و اندلس
 (۳) قفقاز و آرمینیه
 (۴) جنوب شرقی آفریقا و سودان
- ۷۵- کدام گزینه ویژگی مطالعات غربی‌ها در زمینه جغرافیا و جغرافیانگاری اسلامی محسوب می‌شود؟
 (۱) نوعی خدمت برای شناساندن جغرافیانگاران اسلامی است.
 (۲) برای شبهه‌افکنی و القاء نظرات خاص در میان مسلمین است.
 (۳) با وجود تنوع مطالب، فارغ از جنبه‌های مردم‌شناسی است.
 (۴) دارای پیوند مستقیم با مفاهیم ارزشی و عقیدتی است.
- ۷۶- کدام گزینه درباره پیامد کنگره‌های خاورشناسی درست است؟
 (۱) گردهمایی خاورشناسان منظم می‌شد.
 (۲) بُعد بین‌المللی مطالعات اسلامی تحکیم می‌شد.
 (۳) امکان آشنایی خاورشناسان اروپایی و آمریکایی فراهم می‌شد.
 (۴) رهیافت شرق‌شناسی غرب با دستاوردهای شرقی نهادینه می‌شد.
- ۷۷- کدام گزینه درباره نظر اکثر خاورشناسان در مورد پیامبر (ص) نادرست است؟
 (۱) در قول و فعل صادق بود و بر اساس وحی سخن می‌گفت.
 (۲) روایات شفاهی مردم را گردآوری و از آن‌ها به نام وحی سخن می‌گفت.
 (۳) در قول و فعل صادق بود، ولی از آنچه می‌دید یا می‌شنید، سخن می‌گفت.
 (۴) از مآثورات یهود و مسیحیان و نیز اساطیر ادیان به نام وحی سخن می‌گفت.
- ۷۸- تفاوت اصلی و وجه تمایز و امتیاز خاص تاریخ‌نگاری نوین غربی در مقایسه با تاریخ‌نگاری غالب سنتی کدام است؟
 (۱) شناسایی انواع گوناگون منابع تاریخی
 (۲) غلبه روش تحلیلی - انتقادی در تاریخ‌نگاری
 (۳) توجه به عنصر تغییر و تحول حیات تاریخی انسانی
 (۴) برجسته شدن موضوعات اقتصادی در تاریخ‌نگاری
- ۷۹- آثار کدام مورخ برجسته عثمانی در قرن یازدهم هجری از نظر محتوا و تنوع مطالب، نقطه عطف در تاریخ‌نگاری عثمانی به حساب می‌آید؟
 (۱) عاشق پاشازاده
 (۲) منجم باشی
 (۳) ادریسی بدلیسی
 (۴) کاتب چلبی
- ۸۰- کدام مورخ دوره تیموری از نزدیکان تیمور، شاهرخ و بایسنقر میرزا بود و در بسیاری از جنگ‌های تیمور و شاهرخ شرکت داشت و نام کتاب او کدام است؟
 (۱) حافظ ابرو - ظفرنامه
 (۲) نظام‌الدین شامی - ظفرنامه
 (۳) حافظ ابرو - مجمع‌التواریخ السلطانیه
 (۴) نظام‌الدین شامی - مجمع‌التواریخ السلطانیه
- ۸۱- با تألیف کدام کتاب، تاریخ‌نگاری در هند روند منظمی پیدا کرد؟
 (۱) طبقات ناصری منهای سراج
 (۲) منتخب‌التواریخ عبدالقادر بدائونی
 (۳) تاریخ فیروزشاهی ضیاء‌الدین برنی
 (۴) چچ‌نامه یا فتح‌نامه سند علی بن حامد کوفی
- ۸۲- کدام کتاب به شیوه طبقات تألیف شده و هر طبقه یک دوره ده ساله را دربرگرفته است؟
 (۱) کتاب الطبقات خلیفه بن خیاط
 (۲) طبقات الشافعیه الکبری سبکی
 (۳) الطبقات الکبری ابن سعد
 (۴) تاریخ الاسلام ذهبی
- ۸۳- دقت در ذکر جزئیات رخدادهای تاریخی از ویژگی‌های برجسته کدام منبع تاریخی است؟
 (۱) فتوح البلدان بلاذری
 (۲) المغازی واقدی
 (۳) تاریخ الرسل و الملوک طبری
 (۴) السیره النبویه ابن هشام

- ۸۴- کدام کتاب نمونه اولیه در شیوه تنظیم الفبایی یا فرهنگ‌نامه‌ای است؟
 (۱) أسد الغایة ابن اثیر
 (۲) تاریخ دمشق ابن عساکر
 (۳) وفيات الاعیان ابن خلکان
 (۴) تاریخ بغداد خطیب بغدادی
- ۸۵- کدام یک از مفاهیم جغرافیایی از طریق هند به جغرافیای اسلامی راه پیدا کرد؟
 (۱) ظاهری بودن گردش روزانه افلاک به سبب حرکت وضعی زمین
 (۲) نظام «هفت کشور» و «هفت اقلیم» در تقسیم‌بندی ربع مسکون
 (۳) مفهوم «الارض المجهولة» یا سرزمین ناشناخته در نیم‌کره جنوبی
 (۴) مفهوم «بحرالروم» و بحر فارس که به وسیله برزخ (تنگه سوئز) از هم جدا می‌شوند.
- ۸۶- اسطرلاب متفاوت ابوسعید سجزی، که مبتنی بر حرکت وضعی زمین بود، به چه نامی معروف است؟
 (۱) زورقی (۲) کروی (۳) مسطح (۴) مُسَرَطَن
- ۸۷- یحیی بن خالد برمکی برای ترجمه کدام اثر، دستور داد تا «گروه ترجمه» تشکیل شود؟
 (۱) همه آثار بطلمیوس
 (۲) المجسطی بطلمیوس
 (۳) آثار نجومی ایرانی همچون زیج شاهی
 (۴) آثار نجومی هندی همچون سندهند
- ۸۸- شاخص مکتب نجومی مراغه چه بود؟
 (۱) مدل جدید حرکت سیارات
 (۲) رد کامل هیئت بطلمیوسی
 (۳) ابداع در ابزار و آلات نجومی
 (۴) اصلاح آرای پیشین در خصوص صورالکواکب
- ۸۹- کدام مورد در خصوص فواید و کارگردهای طبقه‌بندی علوم، نادرست است؟
 (۱) مراتب علوم را می‌نمایاند.
 (۲) از وسعت علوم و ارتباط میان آن‌ها خبر می‌دهد.
 (۳) موجب رشد و تحول علوم در زمان خود می‌شود.
 (۴) از وضعیت علمی و رویکرد به انواع علوم حکایت می‌کند.
- ۹۰- کدام گزینه درباره «محمد بن زکریای رازی»، نادرست است؟
 (۱) روش طبی او در مقایسه با پزشکان قرون اولیه اسلامی بیشتر مبتنی بر تجربه و طب بالینی بود.
 (۲) در کامل‌الصناعة فی الطب یا الطب الملکی نظریه جدیدی درباره آبله و سرخک ارائه کرده است.
 (۳) در طب اسلامی به جالینوس عرب شهرت دارد و در آثار طبی خود از جالینوس متأثر است.
 (۴) در نقد برخی از آرای طبی جالینوس کتاب الشکوک علی جالینوس را تألیف کرد.

